

ФУНКЦІЙНІ ОСБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ

Лугова Г.В.,
магістрантка

Олексенко В. П.,
доктор філологічних наук, професор
Херсонський державний університет
Івано-Франківськ, Україна

У сучасному суспільстві, яке постійно змінюється та розвивається, мова стає відображенням різноманітних трансформацій. Суспільно-політичні події мають безпосередній вплив на мову людей. Україна, яка наразі переживає війну, відчуває значні зміни в мові. Неологізми, новоутворені слова та фрази стають невід'ємною частиною нашої мовної реальності, відображаючи актуальні соціокультурні і політичні процеси. Нові слова виникають переважно шляхом переосмислення вже існуючих понять, а їх створення спрямоване на позначення різних емоційно-оцінних аспектів певного поняття або предмета.

Неологізми – це своєрідна ознака живої мови [1]. Вони додають унікальності та багатогранності мові, оскільки вони відображають сучасні тенденції, нові ідеї та реалії. Це допомагає мові залишатися живою та актуальною, віддзеркалювати сучасний світ й виражати нові ідеї та концепції.

Серед функційних особливостей суспільно-політичних неологізмів виділяють такі [3]:

1. Словотвірну функцію. Ця функція має важливе значення у формуванні суспільно-політичних неологізмів, оскільки вона дозволяє виражати нові концепції, явища та ідеї за допомогою мовних засобів. Ці різні словотвірні форманти слугують для створення слів, які точно відповідають сучасним реаліям і сприяють більш точному та об'єктивному висловленню думок та ідей у політичному дискурсі. Ця функція також сприяє лексичному розширенню мови та відображенню постійних змін у суспільстві та політиці, допомагаючи мові відповідати сучасним вимогам і висловлювати нові ідеї та погляди.

Для продукування неологізмів використовуються такі способи словотворення:

- афіксація («*декомунізація*», «*децентралізація*», «*фейковий*», «*волонтерити*», «*донатити*») [2];
- словоскладання («*трамп+манія*», «*державо+вбивця*») [2];
- конверсія («*бавовна*» – *вибух у росії*; «*мопед*» – *іранський дрон-камікадзе*; «*пиксель*» – *українська військова форма*) [2];
- телескопія («*бандеро→мобіль*», «*бандеро→смузі*») [2];
- інші словотвірні засоби («*заджевелинити*», «*заенлоїти*», «*мамкувати*»).

2. Номінативна функція визначається як основна для всіх неологізмів, оскільки вона відповідає за надання назв новим явищам та концепціям. Нові слова створюються для опису нових суспільно-політичних реалій і надають їм конкретні та точні назви.

Проілюструємо це такими неологізмами [2]:

- «*аналоговнет*» – щось, що придумано в росії;
- «*задвохсотити*» – ліквідувати ворога;
- «*затрьохсотити*» – поранити;
- «*іхтамнетити*» – заперечення присутності.

3. Інформативна функція. Неологізми стають інструментами для обміну інформацією та позначення нових явищ. Вони допомагають розуміти й описувати складні суспільно-політичні реалії та події, які можуть бути новими для співрозмовників. Наприклад: «*Масштабна «бавовна» в Луганську*» [2].

4. Волюнтативна функція. Деякі неологізми можуть мати виразну та наказову функцію, що спрямована на виклик реакції від співрозмовника. Вони можуть бути використані для підкреслення певних поглядів або ставлення до певних явищ. Наприклад: *«Швидко його закобзонь!»* [2].

5. Емотивна функція. Неологізми можуть додавати емоційного відтінку та стильового забарвлення до мовлення. Крім того, вони викликають певні почуття та асоціації, підсилюючи виразність мовлення. Наприклад: *«Арестовлення заспокоює нерви, але інколи виходить лише чорнобайти»* [2].

Отже, суспільно-політичні неологізми є невід’ємним складником сучасної мовної реальності. Вони відображають актуальні суспільно-політичні та культурні тенденції, надають мові унікальності і багатогранності, а також сприяють збагаченню лексичного складу мови.

Функційні особливості суспільно-політичних неологізмів, зокрема словотвірна, номінативна, інформативна, волюнтативна та емотивна функції, роблять їх важливим інструментом у комунікації та виявленні суспільних змін. Ці новоутворення відображають динаміку розвитку мови та суспільства, допомагають зберегти мовну актуальність і точність у вираженні понять та явищ, є важливим засобом відображення та сприйняття суспільних змін і подій.

Список використаних джерел

1. Жулінська М. Круглій О. Неологізми як мовне відображення війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. № 3 (14). С. 103–110. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-03-103-110> (дата звернення: 07.09.2023).
2. Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/> (дата звернення: 07.09.2023).
3. Оверчук О.Б., Михальова Д.Є. Неологізми часів війни з РФ. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*: збірник наукових праць МВС України, Харківського національного університету внутрішніх справ, Наукового парку «Наука та безпека». 2022. С. 227–228. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d5318f28-94b5-478c-bbed-886a1f5d0459/content> (дата звернення: 07.09.2023).